Andreas Kinneging (1962) is hoogleraar rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden. Met zijn boek *Geografie van goed en kwaad* (2005) won hij de Socrates Wisselbeker voor het beste filosofieboek van het jaar. In 2020 verscheen zijn magnum opus *De onzichtbare Maat. Archeologie van goed en kwaad*, in 2023, als politiek-filosofische aanvulling daarop, *Hercules op de tweesprong*.

Deze nieuwe vertaling van de *Politeia* is getrouw aan de fijnzinnige, klassiek-aristocratische taal en geest van Plato.

PLATO

POLITEIA

vertaald door
Andreas Kinneging

2026 Prometheus Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Oorspronkelijke titel *Politeia*
© 2026 Nederlandse vertaling Andreas Kinneging
Omslagontwerp Tessa van der Waals
Zetwerk Elgraphic
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 6060 9

Ik draag dit boek op aan mijn vrouw Naema, mijn kinderen Lucas, Jacob en Aisha en mijn studenten.

Ὁ λόγος δοτέος τε καὶ ἀποδεκτέος

Analytisch inhoudsoverzicht

Boek I

327a-328b	Socrates en Glauco dalen af naar de Piraeus en ontmoeten daar Polemarchus en zijn vrienden
328c-331d	Gesprek van Socrates met Cephalus: ouderdom, dood, het hiernamaals en rechtvaardig zijn
331e-336a	Gesprek met Polemarchus: is rechtvaardigheid vrienden helpen en vijanden schaden?
336b-354a	Strijdgesprek met Thrasymachus
338a-342e	Is rechtvaardigheid slechts het eigenbelang van de sterkste?
343a-354a	Is het beter onrechtvaardig te zijn dan rechtvaardig?
354b-c	Conclusie van Socrates: we zijn nog even onwetend

Boek II

357a-367e	Glauco en Adimantus verdedigen, als advocatus diaboli, de onrechtvaardigheid
357a-362c	Betoog van Glauco: men moet rechtvaardig schijnen maar onrechtvaardig zijn
362d-367e	Betoog van Adimantus: is er onafhankelijk van de schijn – 'ook als het voor mensen en Goden verborgen blijft' – een goede reden om rechtvaardig te zijn?
367e	Aanvang van Socrates' verdediging van de rechtvaardigheid, onafhankelijk van de schijn (beloning). De verdediging is pas voltooid aan het eind van boek ix. In boek x wordt de schijn (beloning) er opnieuw bij betrokken
368d	Grote en kleine letters: analogie van staatsgemeenschap en mens

369a-427d Inrichting in gedachten van de goede staatsgemeenschap
369b-372c Gezonde staatsgemeenschap
372d-374d Verhitte staatsgemeenschap: overvloed en oorlog en de noodzaak van wachters
374e-376c Natuur van de wachters
376c-412b Opvoeding en vorming van de wachters: muzische kunsten en lichaamsoefening
376e-403c Muzische kunsten
376e-392c De inhoud
377a-383c Verhalen over de goden

Boek III

386a-392c Verhalen over de helden
392c-398b De vorm: probleem van de nabootsing, tragedie en komedie
397c-400c Muziek
400c-403c Muzische kunsten en zielsgesteldheid
403c-412b Lichaamsoefening
405a-410b Ziekte en gezondheid van lichaam en ziel
410b-412a Verhouding muzische kunsten en lichaamsoefening: beide voor de ziel
412b Opvoeding en vorming van de wachters afgerond
412b-414b Keuze van de leiders
414b-415d Nobele onwaarheden: allen uit dezelfde aarde geboren, maar van verschillende aard: goud, zilver en brons
415d-417b Opvoeding en vorming van de wachters is niet genoeg. Ze moeten ook gemeenschappelijk leven, zonder enig eigen bezit

Boek IV

419a-421c Wachters horen het algemeen belang te dienen
421c-423b Probleem van rijkdom en armoede in de staatsgemeenschap
423b-423e Probleem van de omvang van de staatsgemeenschap
423e-424a Vrouwen en kinderen: alles is gemeenschappelijk onder vrienden
424a-425a Vernieuwing in de muzische kunsten leidt tot wetteloosheid en maatschappelijk verval. De wachters dienen daarom in het bijzonder toe te zien op deze kunsten
425b-427a De besproken inrichting van de staatsgemeenschap moet worden gehandhaafd. Dan geeft alles zich verder moeiteloos. Gebeurt dat niet dan is elke regelgeving zinloos
427b-c Religieuze wetgeving moet aan Apollo worden overgelaten
427d De inrichting van de goede staatsgemeenschap is afgerond
427d-444a Zoektocht naar de rechtvaardigheid in de staatsgemeenschap en de mens
427e-434d Rechtvaardigheid in de staatsgemeenschap
427e De vier kardinale deugden: wijsheid, manhaftigheid, zelfbeheersing en rechtvaardigheid
428a-429a Wijsheid van de leiders
429a-430c Manhaftigheid van de helpers
430d-432b Zelfbeheersing van iedereen
432b-434d Rechtvaardigheid: het zijne doen
434d-444a Rechtvaardigheid in de mens
435c-441c Onderzoek naar het aantal delen van de ziel
435d Benadering niet nauwkeurig. Daarvoor is een 'langere weg' nodig. Zie 504b
439e-440a Voorbeeld van Leontius, zoon van Aglaeo

441c Conclusie: de ziel heeft evenveel delen als de staatsgemeenschap standen. Ze zijn dus vergelijkbaar
441c-444a Bespreking van de vier kardinale deugden in de ziel
444a-445e Begin van de bespreking van de slechte staatsvormen

Boek v

449a-450a Socrates wordt onderbroken door Adimantus: ze willen weten het betekent dat met betrekking tot vrouwen en kinderen alles gemeenschappelijk is (423e-424a)
450a-451b Socrates' aarzeling om te spreken
451b-457c Eerste golf (457b): de beste vrouwen kunnen ook wachter worden
457c-471d Tweede golf: vrouwen en kinderen in de wachtersstand behoren aan alle mannelijke wachters gemeenschappelijk
458d-461e Regels ten aanzien van de geslachtsgemeenschap
461e-466d Gemeenschap van vrouwen en kinderen is het beste. Eenheid van de staatsgemeenschap
466d Gemeenschap van vrouwen en kinderen is tevens mogelijk. Maar Socrates aarzelt uit te leggen hoe en zoekt zijn toevlucht in de bespreking van de oorlogsvoering
466e-471c Bespreking van de oorlogsvoering
471c-502c Derde, grootste en gevaarlijkste golf: de wijsgeer-koning
473c-d Alleen als koningen wijsgeren worden of wijsgeren koning komt er een eind aan de ellende voor de staatsgemeenschappen en de mensheid
474b-480a Maar wat is een ware wijsgeer? Dat moet eerst bepaald worden. De ware wijsgeer heeft kennis van het onveranderlijke wezen der dingen: het 'ene'

Boek VI

484a-e	Verschil tussen wijsgeren en anderen is als verschil tussen zienden en blinden
485a-487a	Natuur van de wijsgeer: acht deugden nodig
487b-497a	Verwijten tegen de filosofen: (a) ze deugen niet of (b) zijn onbruikbaar
487e-489d	(Ad b) de ware wijsgeer wordt niet herkend: gelijkenis van het schip 488a-489a
489d-495b	(Ad a) de meeste wijsgerige naturen raken in verval. Elk van de acht genoemde deugden kan daarvan de oorzaak zijn, evenals goede dingen als schoonheid, rijkdom en lichaamskracht
495c-496a	Onwaardigen dringen binnen bij de wijsbegeerte en onteren haar
497d-502c	Op welke wijze de staatsgemeenschap de wijsbegeerte ter hand moet nemen
497e-498c	Wijsbegeerte is iets voor volwassen mensen, zie ook 539a-d
498c-502a	De ware wijsgeer kan ook het volk voor zich winnen
502c-541b	Vorming van de wijsgeer i.e. de leider
503b	De beste wachters – waarvan er maar heel weinig zijn – moeten tot leider gevormd worden
504b	Hier begint de 'langere weg', zie 435d: er bestaat iets hogers dan de vier kardinale deugden
505a-b	De hoogste wetenschap: het hoogste goede. Zolang we dat niet kennen, baat zelfs de grootst mogelijke kennis van andere dingen ons niets
506b	De staatsinrichting is voltooid als een wachter erover waakt die weet heeft van het hoogste goede
506e	Wat is het hoogste goede? Met de huidige aanloop niet binnen ons bereik. Wel een 'kind' ervan: de zon
507b-509d	Gelijkenis van de zon
509d-511e	Gelijkenis van de lijn

Boek VII

514a-517a	Gelijkenis van de grot
517b-518b	Uitleg van de gelijkenis
518b-519c	Vorming is de kunst van de ommekeer van de ziel, van het lage naar het hoge
519d-521b	Terugkeer in de grot: de wijsgeer is verplicht leiding te geven aan de staatsgemeenschap
521c-535a	De wijsgerige wetenschappen
521d-522b	Lichaamsoefening en muzische kunsten volstaan niet
522b-531d	Propedeutische wiskundige studies
522b-526c	Rekenkunde
526c-527c	Meetkunde van het platte vlak
528a-528e	Ruimtelijke meetkunde
528e-530c	Sterrenkunde
530c-531c	Muziekleer
531d-535a	De sluitsteen: disputeerkunst
532b-c	Verwijzing naar de gelijkenis van de grot
533e-534a	Verwijzing naar de gelijkenis van de lijn
535a-536b	Alleen de besten worden toegelaten tot de opleiding in de disputeerkunst
536d-537a	Alle propedeutische vakken moeten ze al als kind spelenderwijs krijgen
537b	Militaire dienstplicht van twee of drie jaar
537b-537d	Wetenschappen worden de toekomstige wijsgeren-leiders vanaf hun twintigste in onderlinge samenhang onderwezen, om een algemeen overzicht te verwerven van de wetenschappen en de werkelijkheid. Wie daarin slaagt mag vanaf zijn dertigste de disputeerkunst leren
537d-539d	Grote behoedzaamheid is nodig: men mag geen leiders opleiden die in niets geloven (sofisten)
539e	Opleiding in de disputeerkunst duurt ongeveer vijf jaar
540a	Daarna vijftien jaar *cursus honorum* in de praktijk. De

besten mogen als ze vijftig zijn geworden de staatsgemeenschap leiden
540d-541a Beste staatsgemeenschap is niet geheel en al een luchtkasteel. Ze is moeilijk te verwezenlijken, maar wel mogelijk als ware wijsgeren haar leiden. Zij moeten iedereen die ouder is dan tien wegsturen naar het land en de kinderen grootbrengen naar hun eigen zeden en wetten

Boek VIII

543a-544e Terugkeer naar het einde van boek IV. Vijf staatsvormen en menstypen. De beste staatsgemeenschap en mens – de aristocratische – is al beschreven
544a-576b Vier slechtere staatsvormen en menstypen
545b-550c Timocratie en timocraat
545c-547a Muzenrede en meetkundig getal
550c-555a Oligarchie en oligarch
555b-562a Democratie en democraat
562a-569c Tirannie en tiran

Boek IX

571a-576b Tirannie en tiran: voortzetting
576b-588a De rechtvaardigste i.e. aristocratische mens is het beste af, de onrechtvaardigste i.e. tirannieke mens het slechtste
576e-580c Bewijs op grond van de analogie met de staatsvormen
580a-583a Bewijs op grond van de kennis van de drie soorten vreugde
583b-588a Bewijs op grond van de betrekkelijkheid en onvoorwaardelijkheid van de vreugde
587a-588a De beste mens (koning, i.e. aristocraat) is 729 keer zo gelukkig als de slechtste mens (tiran)

588b-592a Gelijkenis van de mens als drieledig fabelwezen
592a-b De beste i.e. aristocratische staatsgemeenschap als voorbeeld in de hemel

Boek x

595a-608b Kritiek van de dichtkunst
595b-c Amicus Homerus, sed magis amica veritas
595c Drie zijnsgraden
596e-598d Schilderkunst als voorbeeld: ze is gericht op nabootsing van de nabootsing en kent dus de waarheid niet
598d-602b De tragedie en Homerus, die haar de weg heeft gewezen, zijn vergelijkbaar met de schilderkunst. Ze begrijpen niet hoe iets is, maar alleen hoe het schijnt
602c-608b Dichtkunst – tragedie en komedie – spreekt het onredelijke deel van de ziel aan en maakt het sterker en tot heerser in de mens. Ze ondermijnt daarmee de orde in de ziel die noodzakelijk is om een goed en rechtvaardig mens te zijn
608c-621d Onsterfelijkheid van de ziel
608c-611a Bewijs van de onsterfelijkheid van de ziel
611a-612a Ware natuur van de ziel is pas zichtbaar als ze niet is verminkt door haar vereniging met het lichaam
612a-621d Beloning voor de rechtvaardigheid
612b-613c (a) in het leven: zo gelijk te worden aan god als voor een mens maar mogelijk is
613c-621d (b) na de dood: Mythe van Er, het lot van de zielen in het hiernamaals

Boek I

1. Ik ben gisteren afgedaald[1] naar de Piraeus,[2] met Glauco, de 327a
zoon van Aristo, om te bidden tot de godin en ook omdat ik wilde aanschouwen op welke wijze ze de viering zouden houden, aangezien ze dat nu voor het eerst deden.[3] Ik vond dat de ommegang van de inheemsen ook hoogstaand[4] was, maar die van de Thraciërs leek me zeker niet minder gepast. En na gebe- b
den en gekeken te hebben, gingen we terug naar de stad. Polemarchus nu, de zoon van Cephalus, die van verre zag dat we ons naar huis begaven, droeg zijn dienaar op vooruit te rennen om ons op te dragen op hem te wachten. De dienaar pakte van achter mijn mantel beet en zei, 'Polemarchus draagt jullie op te wachten.' Ik draaide me om en vroeg waar hij was. 'Hij komt achter jullie aan,' zei hij, 'wacht maar even.' 'Goed dan, we zullen wachten,' zei Glauco.

Even later was Polemarchus er, alsmede Adimantus, de broer c
van Glauco, Niceratus, de zoon van Nicias, en enkele anderen, kennelijk van de ommegang komend.

Polemarchus zei, 'Socrates, me dunkt dat jullie, gezien het feit dat jullie vertrekken, op weg zijn naar de stad.'

'Geen slechte veronderstelling inderdaad,' zei ik.

'Zie je wel,' zei hij, 'met hoeveel wij zijn?'

'Hoe zou me dat kunnen ontgaan?'

'Dan moeten jullie sterker[5] zijn dan deze mannen,' zei hij, 'of hier blijven.'

'Is er niet nog een mogelijkheid?' zei ik. 'Wat als wij jullie overtuigen dat jullie ons moeten laten gaan?'

'Kunnen jullie dan ook mensen overtuigen die niet luisteren?' zei hij.

'Op geen enkele manier,' zei Glauco.

'Bedenk dan wel dat we echt niet zullen luisteren.'

328a Toen zei Adimantus, 'Jullie weten zeker ook niet dat er tegen de avond een fakkelloop te paard zal zijn, ter ere van de godin?'

'Te paard?' zei ik. 'Dat is nieuw. Zullen ze in de wedloop fakkels vasthouden en te paard aan elkaar doorgeven? Of wat bedoel je?'

'Dat,' zei Polemarchus. 'En daarnaast zullen ze een nachtelijke viering houden, die het waard is om te bekijken. Na de maaltijd zullen we dan ook uitgaan en de viering aanschouwen. En we zullen daar met veel jonge mannen bij elkaar zijn en gesprekken voeren.[6] Blijf dus hier en stel ons niet teleur.'

b 'Het lijkt erop dat we moeten blijven,' zei Glauco.

'Wel, als het daarop lijkt,' zei ik, 'dan moeten we dat doen.'[7]

2. We gingen dus naar het huis van Polemarchus, en daar troffen we Lysias aan en Euthydemus, de broers van Polemarchus, en ook Thrasymachus de Chalcedoniër en Charmantides de Paeaniër en Clitopho, de zoon van Aristonymus. In het huis was ook de vader van Polemarchus, Cephalus, die mij zeer oud voor-
c kwam.[8] Het was lang geleden dat ik hem gezien had. Hij zat op een stoel met een kussen en droeg een krans, want hij had net op de binnenplaats geofferd. We gingen bij hem zitten, op de stoelen die daar in een kring stonden. Toen hij me zag, begroette Cephalus me meteen en zei, 'Socrates, je komt niet vaak bij ons beneden in de Piraeus, wat eigenlijk wel zou moeten. Als ik
d nog bij machte was gemakkelijk naar de stad te gaan, hoefde jij helemaal niet hierheen te komen, maar kwamen wij naar jou. Nu moet je echter vaker hierheen komen. Want weet wel dat hoe meer bij mij de andere verlangens, de lichamelijke, uitdoven, des te groter de geestelijke begeerten en verlangens worden. Stel me dus niet teleur, maar ga met deze jongelieden om en bezoek ons geregeld, want we zijn je vrienden en staan je zeer na.'

'En ik voer werkelijk graag een gesprek met heel oude men-
e sen, Cephalus,' zei ik. 'Omdat ze immers een weg hebben afge-

legd die ook wij waarschijnlijk zullen moeten gaan, lijkt het me goed hun te vragen hoe die weg is, oneffen en moeilijk, of gemakkelijk en goed begaanbaar. En van jou in het bijzonder zou ik met vreugde vernemen hoe het je voorkomt, omdat jij al op die leeftijd bent waarvan de dichters spreken als "op de rand van het graf".[9] Is het een moeilijke levensperiode, of wat heb je erover te vertellen?'

3. 'Bij Zeus, Socrates,' zei hij, 'ik zal je zeggen hoe het me voor- 329a
komt. Want sommigen van ons, van nagenoeg dezelfde leeftijd, komen, indachtig het oude spreekwoord,[10] geregeld op dezelfde plek bij elkaar. De meesten onder ons klagen, als ze elkaar ontmoeten. Ze verlangen naar de vreugden van de jeugd en denken met weemoed terug aan het minnespel, drinkgelagen, feestmalen en alles wat erbij hoort. En ze treuren omdat ze naar hun idee beroofd zijn van zaken van groot gewicht en destijds een goed leven hadden, maar nu niet eens meer een leven. Som-
migen jammeren ook over de slechte behandeling van de zijde b
van verwanten vanwege hun hoge leeftijd en heffen om die reden een klaaglied aan over de ouderdom, die volgens hen schuldig is aan hun zo grote ellende. Die mensen schijnen me echter niet de schuld te geven aan wat werkelijk schuldig is aan die ellende, Socrates. Want als de ouderdom de schuldige was, dan had ook ik, gezien mijn leeftijd, onder dezelfde dingen geleden, evenals alle anderen die een hoge leeftijd hebben bereikt. Ik heb echter ook anderen ontmoet, die de ouderdom niet zo ervoeren. Zo was ik ooit bij de dichter Sophocles, toen hem door iemand gevraagd werd, "Hoe staat het met het minnespel, Sopho- c
cles? Ben je nog in staat met een vrouw te slapen?" "Zwijg erover," zei hij. "Ik ben werkelijk heel blij dat ik daaraan ontkomen ben. Het is alsof ik aan een waanzinnige en wilde meester ontkomen ben." Ook destijds vond ik dat hij het goed verwoordde, en nu niet minder. Want zeker ten aanzien daarvan brengt de ouderdom grote vrede en vrijheid. Als die begeerten

niet meer nijpen en afzwakken, blijkt dat het woord van Sopho-
d cles geheel en al juist is: het is een bevrijding van zeer vele krankzinnige meesters. Aan deze klachten en die over de verwanten is één ding schuldig en dat is niet de ouderdom, Socrates, maar het karakter van mensen. Want als men bedaard is en tevreden, is ook de ouderdom een matige last. Maar wie niet zo is, Socrates, valt zowel de ouderdom als de jeugd zwaar.'

4. Omdat ik hem bewonderde om de dingen die hij zei en wilde
e dat hij meer zou zeggen, zei ik om hem aan te sporen: 'Ik denk, Cephalus, dat de meesten je niet geloven wanneer je dit beweert, maar denken dat de ouderdom je niet door je karakter makkelijk valt, maar door het grote vermogen dat je bezit. Ze zeggen immers dat er voor de rijken veel dingen zijn die de ouderdom lichter maken.'

'Wat je zegt is waar,' zei hij. 'Ze geloven het niet. En wat ze zeggen is ook wel enigszins waar, maar toch minder dan ze denken. Themistocles had het bij het rechte eind. Toen een Seriphiër hem bespotten wilde en beweerde dat hij niet dankzij zichzelf
330a maar dankzij zijn staatsgemeenschap[11] beroemd was, antwoordde hij dat ook hijzelf geen naam had gemaakt als hij Seriphiër was geweest, maar dat de ander dat zelfs als Athener niet was gelukt. Dezelfde redenering gaat op voor wie niet rijk is en de ouderdom een last is. Want ook wie weldenkend is, zal de last van de ouderdom wel niet heel gemakkelijk dragen als hij arm is. Maar wie niet weldenkend is, zal nooit tevreden kunnen zijn met wat hem toevalt, ook al is hij rijk.'

'Cephalus,' vroeg ik, 'heb je het meeste van wat je bezit ge-
b erfd of zelf verdiend?' 'Zelf verdiend? Ik? Kom nou, Socrates,' zei hij.[12] 'Als koopman houd ik het midden tussen mijn grootvader en mijn vader. Want mijn grootvader, die aan mij gelijknamig was, erfde bijna evenveel als ik nu aan vermogen bezit en heeft het vele malen groter gemaakt. Maar Lysanias, mijn vader, heeft het nog kleiner gemaakt dan het nu is. En ik ben

tevreden als ik niet minder aan mijn zonen daar nalaat dan ik heb geërfd, maar een beetje meer.' 'Ik vroeg het,' zei ik, 'omdat jij me niet bijzonder leek te geven om geld, zoals dat doorgaans het geval is bij mensen die het niet zelf hebben verdiend. Wie het echter zelf heeft verdiend, is er twee keer zoveel aan gehecht als de andere mensen. Want zoals dichters geven om hun eigen gedichten en vaders om hun kinderen, zo nemen ook de mensen die zelf hun geld hebben verdiend geld ernstig, niet alleen omdat ze het net als andere mensen nodig hebben, maar ook omdat het hun eigen werk is. Het is dan ook moeilijk met hen om te gaan, aangezien ze niets anders kunnen waarderen dan rijkdom.' c

'Wat je zegt is waar,' zei hij.

5. 'Beslist,' antwoordde ik. 'Maar vertel me ook nog dit: wat denk jij dat de grootste zegen is die je ten deel is gevallen door het bezit van een groot vermogen?' d

'Iets waarvan ik waarschijnlijk niet veel mensen kan overtuigen als ik het vertel,' zei hij. 'Want je moet goed weten, Socrates, dat als iemand op het punt gekomen is dat hij denkt te gaan sterven, angst en zorg hem bekruipen over dingen die voorheen niet bij hem opkwamen. Want de verhalen die verteld worden over de onderwereld[13] – dat wie hier onrecht heeft gedaan er daar voor moet boeten –, die eerst door hem belachelijk werden gemaakt, kwellen dan zijn ziel of ze niet toch waar zijn. En hij raakt vervuld van twijfel en schrik, ofwel door de zwakte van de ouderdom, of ook omdat hij al dichter bij de onderwereld is en die dingen daardoor wat beter ziet. En dan gaat hij eindelijk nadenken en gaat na of hij iemand op enige wijze onrecht heeft gedaan. Wie dan stuit op veel misdaden in zijn eigen leven, schrikt, net als een kind, dikwijls wakker uit zijn slaap en leeft in wanhoop. Maar wie zich van geen onrecht bewust is, die heeft altijd zoete hoop. En dat is een goede verzorgster voor de oude dag, zoals ook Pindarus zegt. Want hij heeft fraai gezegd, e 331a

Socrates, dat wie rechtvaardig[14] en godvrezend zijn leven heeft geleid,

> zoete hoop vergezelt, het hart voedend, als verzorgster voor de oude dag, hoop die het meest het wankel gemoed van stervelingen beheerst.[15]

Hoe buitengewoon bewonderenswaardig en goed zegt hij dat toch. Daarin ligt dus, veronderstel ik, de grootste waarde van
b het bezit van geld, wel niet voor elke man, maar voor de weldenkende. Want dat men niemand, ook niet onbedoeld, bedriegt of voorliegt en bovendien aan geen god offers en geen mens geld verschuldigd is, waardoor men onbevreesd naar de onderwereld vertrekt, daaraan draagt het bezit van geld een groot deel bij. Er zijn ook veel andere voordelen, maar alles afwegend zou ik toch willen stellen, Socrates, dat in het bereiken van dat niet geringe doel voor een man die zijn verstand gebruikt het grootste voordeel van rijkdom ligt.'

c 'Allervoortreffelijkst gesproken, Cephalus,' zei ik. 'Maar juist dat, de rechtvaardigheid, kunnen we zo eenvoudig zeggen dat het dit is: de waarheid spreken en iemand teruggeven wat men van hem gekregen heeft?[16] Of is het juist soms rechtvaardig en soms onrechtvaardig die dingen te doen? Ik bedoel bijvoorbeeld zoiets als dit: iedereen zou, dunkt me, zeggen dat iemand die wapens gekregen heeft van een bevriend man toen deze bij zijn verstand was, die niet moet teruggeven als hij ze terugvraagt wanneer hij buiten zichzelf is. En dat wie ze dan wel teruggeeft niet rechtvaardig is, evenmin als wie iemand in een zodanige staat de gehele waarheid wil vertellen.'

d 'Wat je zegt is juist,' zei hij.

'Dus is dit niet de juiste omschrijving van rechtvaardigheid, de waarheid spreken en wat men heeft gekregen teruggeven.'

'Zeker wel, Socrates,' zei Polemarchus, het woord nemend, 'als men Simonides mag geloven tenminste.'[17]

'Wel,' zei Cephalus, 'ik geef jullie het woord, want ik moet nu gaan zorgen voor de offers.'

'Ik ben dus de erfgenaam van wat van jou is?' zei Polemarchus.

'Zeker,' zei hij lachend, en hij vertrok meteen om de offers te brengen.

6. 'Jij erfgenaam van het woord,' zei ik, 'vertel eens waarin Simonides volgens jou gelijk heeft, als hij spreekt over rechtvaardigheid?' e

'Dat teruggeven wat aan een ieder verschuldigd is rechtvaardigheid is,' zei hij. 'Het schijnt me, zo verwoord, voortreffelijk uitgedrukt.'

'Toegegeven,' zei ik. 'Simonides niet geloven is zeker niet gemakkelijk, want hij is een wijs en goddelijk man. Wat hij daarmee echter bedoelt, begrijp jij misschien, maar ik niet. Want het is duidelijk dat hij niet bedoelt wat wij net ook al zeiden, het teruggeven van iets wat in bewaring is gegeven aan degene die het terugvraagt, als deze niet bij zijn verstand is. Hoewel wat in 332a bewaring is gegeven wel verschuldigd is, dunkt me. Nietwaar?'

'Ja.'

'Maar het moet toch nooit ofte nimmer worden teruggegeven, als iemand het terugvraagt die niet bij zijn verstand is?'

'Dat is waar,' zei hij.

'Dan bedoelt Simonides kennelijk iets anders dan dat, als hij zegt dat het rechtvaardig is terug te geven wat verschuldigd is.'

'Inderdaad iets anders, bij Zeus,' zei hij. 'Hij vindt namelijk dat vrienden aan hun vrienden verschuldigd zijn goed te doen en geen kwaad.'[18]

'Ik begrijp het,' zei ik. 'Hij vindt dat iemand niet teruggeeft wat verschuldigd is, als hij in bewaring gegeven goud teruggeeft b als het teruggeven en terugnemen schadelijk blijken te zijn, en de terugnemer en de teruggever vrienden zijn. Is dat niet wat jij zegt dat Simonides bedoelt?'